

ПРОБОЈ КОРИДОРА

Пише: Миладин Михајловић (текст поводом 10 година операције КОРИДОР)

Тадашњи командант Првог крајишког корпуса Војске СР БиХ генерал Момир Талић издао је средином јуна 1992. потпуковнику Новици Симићу, тадашњем начелнику Штаба Прве оклопне бригаде и команданту Тактичке групе један, наређење: "Слушај, Симићу, хоћу коридор ка Србији преко Требаве. Најкраћим путем. Хоћу коридор до Видовдана, па макар био козја стаза. Нећу да дјеца умиру!"

26. јуна 1992. године, у освит новог дана борци Првог крајишког и Источнобосанског корпуса, после дуготрајних и исцрпљујућих борби, сусрели су се у рејону села Корница и Чардак, на размеђи Модриче и Шамца. Руковање ратника, два корпуса једне те исте војске, најмлађе српске државе, касније назване Република Српска, заграђаји Крајишника и Посаваца, озваничени су славодобитним рафалима у ваздух. Мало ком Србину, с ове или оне стране, да није срце јаче закуцало кад је прострујала вијест да су јединице Војске Српске Републике БиХ, како се тада звала, пробиле саобраћајни коридор према Србији. Како и не би када је то био коридор живота. Била је то прва велику побједу Срба с лијеве стране Дрине. Простор на коме је заустављен српски крвоток био је раскрчен. Пробијен је коридор живота и отворен пут из Босанске и Книнске Крајине према Семберији и даље према Београду и Србији.

Заједно до велике побједи

Побједа здружених јединица ВСР БиХ над снагама муслиманско-хрватске коалиције окончала је 42 дана дугу копнено-ваздушну блокаду најзападнијих српских земаља. Коридор је био спас за српски народ на огромном простору од Гламоча и Грахова на југу, до Градишке на сјеверу, Новог Града на западу до Добоја на истоку, у западној Славонији, Банији, Лици, Кордуну и Книнској Крајини. На том простору, одсјеченом муслиманско-хрватском агресијом, тада је живјело више од милион и по Срба, који су остали без хране, нафте, оружја, цигарета, а и нада је била на све тањим нитима.

Блокада

На самом почетку рата у БиХ добро наоружане јединице муслиманске Патриотске лиге и територијалне одбране, несебично помогнуте регуларним снагама Хрватске војске, готово мјесец и по дана држале су у тоталном окружењу тадашњу Аутономну Регију Крајина и западне дијелове Републике Српске Крајине. Циљ им је било физичко и свако друго изнуривање Крајишника.

Почетком маја 1992. сви путни правци који су западне дијелове тадашње Српске Републике БиХ спајали са источним дијелом и Србијом били су пресјечени. Посљедња копнена веза између Крајине и Семберије била је саобраћајница Бањалука - Добој - Тузла - Бијељина, али и та веза је дефинитивно пукла 15. маја 1992. године, када су припадници ТО Тузле и Патриотске лиге извршили масакар над недужним војницима Југословенске народне армије, који су се повлачили из тог града. Тог дана и овај путни правац затворен је за цивилни саобраћај, а Аутономна Регија Крајина и РСК остале у тоталној изолацији. Ко зна докле би потрајала агонија Крајине и Крајишника да та кап није налила чашу. Кап која је прелила чашу био је тренутак кад су у бањалучком породилишту због недостатка кисеоника почеле да умиру бебе, а бубрежни болесници скончавају због мањка отопина за дијализу. Више није било времена за чекање и милост противника, коме су се злочини осладили.

Да дјеца не умиру

Тадашњи командант Првог крајишког корпуса Војске СР БиХ генерал Момир Талић издао је средином јуна 1992. потпуковнику Новици Симићу, тадашњем начелнику Штаба Прве оклопне бригаде и команданту Тактичке групе један, наређење: "Слушај, Симићу, хоћу коридор ка Србији преко Требаве. Најкраћим путем. Хоћу коридор до Видовдана, па макар био козја стаза. Нећу да дјеца умиру!"

Поред Талића, као главног креатора операције "Коридор", акцију су планирали начелник Штаба Првог крајишког корпуса генерал Бошко Келечевић, командант специјалне јединице МУП-а РСК генерал Боривоје Ђукић и тадашњи начелник Штаба Прве оклопне бригаде генерал Новица Симић. Била је то за Србе једина варијанта за живот, а војнички - акција која ће остати записана у војним аналима. Изведена је немогућа мисија - пробој из потпуног оперативног окружења.

Акција Коридор започела је 14. јуна 1992. године, када су припадници славне Шеснаесте бригаде, уз подршку тенковске чете из Добоја, кренули у битку на јужном дијелу дервентског ратишта. Борбе су интензивирание 24. јуна, када је снажна артиљеријска припрема на широком фронту непријатељске формације навела на погрешан закључак да Војска СР БиХ намјерава да заузме Тузлу. Све што се послје догађало изазвало је праву пометњу у муслиманско-хрватским формацијама, што је знатно олакшало дејства српским снагама на главном правцу акције пробоја Коридора, и изненађење је било потпуно. Маестрална тактика резултирала је пробојем Коридора живота два дана прије зацртаног рока.

Кафа у Модричи

Мада је Талић, како се тада причало, планирао попиту кафу у Модричи за Видовдан, десило се то два дана раније.

Српску војску нико није могао зауставити, а у том јуришу хероја тешко је било издвојити борце који нису били на висини задатка. Један међу многима који су властитим херојством показали како се бори за српство био је и командант батаљона МУП-а РСК Миливој Рашула. Он је у својој

официрској торби понио српску тробојку одлучан да је први постави на силос у Одаку. Стао је на чело јуришног дијела батаљона. У једној паузи између двије борбе са везистом и куриром кренуо је испред осталих. Међутим, извиђање се завршило кобно. Сви су покошени непријатељским рафалима.

Мајор Вељко Лeko је хеликоптерима пребацио преко 600 рањеника за Београд. Предуга листа херојства...

Командант елитне јединице Вукови са Вучијака Вељко Миланковић је у једном тренутку, нашавши се у полуокружењу, повео борце у величанствен јуриш. Пробијањем Коридора живота српске Крајине су опет продисале пуним плућима. Из Србије су кренули конвоји са лијековима, храном, нафтом и цигаретама...

Само овај пут

Министар унутрашњих послова, а касније предсједник Републике Српске Крајине Милан Мартић је са својим момцима поштено одрадио свој дио посла. Прича се да је често задиркивао генерала Талића, који је, наводно, уочи битке над биткама себи у браду прозборио: "Помози Боже само овај пут, више те никада молити нећу." Послије успјешне акције, чини се да га је Бог послушао.

На првој годишњици обиљежавања операције Коридор, 28. јуна 1993. године, у Добоју је Мартић подсјетио да је операција Коридор "прво јединство и слога народа западно од Дрине".

"Брат брата је прсима штитио и није било војника који није извршио задатак", рекао је тада Мартић.

Тако је говорио Мартић, а од народа бурно поздрављен генерал Талић је народу кратко рапортирао: "Остварили смо оно што смо народу обећали." Још је поручио да Срби с ове земље не иду, а свима који мисле да их нападну да прије тога добро размисле.

Коридор живота поплочан је крвљу српских јунака.

Тачно 293 српска ратника су у борбама за коридор дала живот, а 1.129 припадника тадашње Војске Српске Републике БиХ и специјалца МУП-а Републике Српске Крајине теже је или лакше рањено. Била су то херојска времена. Јунаци су гинули са погледима упртим ка матици Србији и слободи.

"Из ратног дневника Бошка Гргића - Побједа без славља"

...Пред нама ни два километра до пута живота. Кренусмо у пробој са много жеља и жара, нестрпљиви и одважни. А онда прве жртве, на посљедњој етапи до циља. Падосхе јуначки на прузи градачачкој, на пространој равници посавској Душко Бауковић Бане, Ивица Модрич,

Жељко Дојчиновић и Мирослав Ђурђевић. Бане је само двије седмице раније спасио живот свом саборцу и са свега пола метра рафалом срезао да ли Арапина или некаквог црног мелеза. Није се могло разазнати. Није о томе хтио ни ријечи, крио се и од новинара. А у крви, пут добојске болнице прашњавим и неравним макадамом кренуше Младен Лолић и Раденко Мирковић. Али, готово у трку, већ у смирај дана, пало је и задње усташко упориште на фарми у Филомени, негдје између Модриче, Градачца и Пелагићева. Пут је слободан, трасиран крвљу и животима храбрих српских бораца. Остало је још два дана до Видовдана, великог и магичног дана, али и ноћ најдужа и најтужнија, ноћ у којој су преживјели оплакивали своје несрећне саборце. Умјесто славља и тријумфа само стисак руке у знак побједе и ниједи погледи мјештана и Крајишника, као да се знају већ деценијама. Затим, прва возила, помоћ из матице Србије недужној дјечици и испаћеним болесницима широм Крајине. Да је тад земља имала образ и душу, била би црвена од стида сва галаксија. Да је неразуман имао имало разума, повио би главу дубоко у пијесак."

Омча око српског врата

Да би спријечили пробој коридора и везали омчу око врата Србима с лијеве стране Дрине, муслиманско-хрватске формације су ангажовале 16 бригада – пет моторизованих и једанаест лаких пјешадијских. Моторизоване бригаде чинили су припадници регуларне Војске Хрватске: Прва ЗНГ из Загреба, Друга и 108. ЗНГ из Нове Градишке, трећа ЗНГ из Осиека и 153. ЗНГ из Велике Горице.

Од лаких пјешадијских бригада биле су ангажоване 101. ХВО из Брода, 102. из Оцака, 103. из Дервенте, 104. из Шамца - Домаљеваца, 105. из Модриче, 107. из Градачца, 110. из Усоре, 111. из Жепча, те муслиманска 207. из Тешња, 201. из Маглаја и 109. из Грачанице.

У битке поред Саве повремено су убациване јединице хрватске специјалне полиције из Загреба, те дијелови бригада из Вараждина, Ријеке и Бјеловара.